

Dosarul nr. 3rh-3/22

2-19074499-01-3rh-19012022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud. A. Paniș)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Clima, G. Dașchevici, M. Guzun)

Instanța de recurs: Curtea Supremă de Justiție (S. Filincova, G. Stratulat, D. Mardari, V. Boico, N. Craiu)

ÎNCHEIERE

13 aprilie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței,

judecătorul

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Nina Vascan

Iurie Bejenaru

Aliona Miron

Nicolae Craiu

examinând cererea de revizuire depusă de Alexei Bivol și Vera Bivol în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Bivol împotriva Autorității Naționale de Integritate, cu privire la anularea actelor administrative,

împotriva deciziei din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție,

constată:

La 12 februarie 2019, Alexei Bivol a depus cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate, cu privire la anularea actelor administrative.

În motivarea acțiunii a indicat că, la 29 ianuarie 2019 i-a fost adus la cunoștință actul de constatare nr. 06/09 din 25 ianuarie 2019, emis de către Inspectoratul de Integritate al Autorității Naționale de Integritate.

Prin actul menționat, s-a constatat că nu a soluționat și că a admis consumarea conflictelor de interese de fiecare dată când a semnat și a emis ordinul nr. 10-C din 1 martie 2010; contractul individual de muncă nr. 276/2010 din 31 octombrie 2010, încheiat între Alexei Bivol și Vera Bivol; ordinul nr. 8 din 3 ianuarie 2011 privind stabilirea unui program individual de muncă cu regim flexibil Verei Bivol; ordinele privind acordarea premiilor și cumulului nr. 1-p din 4 ianuarie 2016, nr. 9-p din 19 februarie 2016; ordinele de acordare/rechemare din concediul nr. 3-p din 13 ianuarie 2017, nr. 4-p din 18 ianuarie 2017, nr. 21 din 15 ianuarie 2018 și nr. 26 din 15 ianuarie 2018 în privința Verei Bivol, care este soția sa.

Reclamantul a notat că nu este de acord cu actul de constatare menționat, deoarece este ilegal, iar drept consecință urmează a fi anulat.

Reclamantul a menționat că prin invitația nr. 04-09/1734 din 18 decembrie 2018, a fost informat că în privința sa se desfășoară controlul privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, în cadrul căruia se verifică legalitatea adoptării și semnării de către el, în calitate de director al Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Raional Telenești”, al contractului individual de muncă nr. 276/2010 din 31 decembrie 2010 și al ordinelor în care figurează Vera Bivol, șef al secției boli interne a Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Raional Telenești”.

Reclamantul a punctat că soția sa, Vera Bivol, a fost angajată la Instituția Medico-Sanitară Publică „Spitalul Raional Telenești” în anul 1989, prin contract colectiv de muncă, iar în anul 2010, fiind intrate în vigoare modificările la legislația muncii, în mod operațional au fost semnate de către el, automat, cu toți angajații, contracte individuale de muncă, conform cerințelor legale și modelului prestabilit. Niciodată nu a semnat careva acte care au favorizat, facilitat sau avantajat soția sa în comparație cu alți angajați și că toate actele care le-a semnat în privința Verei Bivol, în calitate de angajată a instituției pe care o conduce, nu constituie apriori și sub nici o formă un conflict de interese, deoarece aceste acte nu lezează nici interesele fondatorului, dar nici interesele altor angajați. Ordinele semnate de către el în privința soției sale, au avut la bază primordial, respectarea drepturilor constituționale ale omului, cum ar fi dreptul la muncă, dreptul la retribuirea muncii, dreptul la odihnă, drepturi care sunt consfințite atât de Convenția colectivă de muncă, contractul individual de muncă, cât și în mod special de Codul muncii, Constituția Republicii Moldova și Convenția europeană a drepturilor omului.

Reclamantul a precizat că în lipsa oricărui conflict de interese, totuși, la scurt timp după numirea sa în funcția de conducător al „Spitalului Raional Telenești” și anume în primele luni ale anului 2008, nu-și amintește exact luna și data, a depus o cerere fondatorului prin care a adus la cunoștință faptul că soția sa activează în cadrul acestei instituții și a solicitat acordul să semneze actele legate de activitatea acesteia.

Prin răspunsul fondatorului i s-a comunicat că nu există careva probleme și că este în drept să semneze ordine ce țin de activitatea soției sale, cu condiția să nu fie afectate interesele fondatorului sau ale altor angajați.

La începutul anului 2012, a fost informat de către Ministerul Sănătății despre modificările în legislație și recomandat să solicite repetat permisiunea fondatorului instituției în cauză de a semna, în funcția sa de director al Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Raional Telenești” actele legate de activitatea angajatei – Vera Bivol, ceea ce și a făcut, pentru a evita oricare speculații și suspiciuni cu privire la existența unui conflict de interese.

Ulterior, Președintele raionului a emis dispoziția nr. 15 din 27 ianuarie 2012, prin care conflictul de interese a fost soluționat și i s-a permis să semneze personal în calitate de conducător, oricare acte legate de activitatea soției sale – Vera Bivol în cadrul Instituției Medico-Sanitare Publice „Spitalul Raional Telenești”.

Reclamantul a invocat că la emiterea actului de constatare a fost încălcată procedura legală de sesizare. Or, după cum rezultă din cele indicate în acesta, controlul a fost inițiat în baza notei nr. 12/4859 din 27 octombrie 2017, parvenită de la Centrul Național Anticorupție, Direcția generală teritorială nord, care în urma examinării unei petiții anonime în privința acțiunilor pretinse ilegale ale lui Alexei

Bivol și Verei Bivol, a fost inițiat un control și, ca urmare, s-a solicitat Autorității Naționale de Integritate să verifice existența sau inexistența unui conflict de interese între persoanele vizate în petiția anonimă. Acest aspect vine să demonstreze că, de fapt, organele abilitate au efectuat acțiuni ilegale în baza unei petiții anonime, iar acumularea de date ulterioare în baza acesteia, de asemenea, sunt lovite de nulitate, deoarece au la bază încălcarea flagrantă a procedurii.

A solicitat Alexei Bivol anularea procesului-verbal nr. 139/09 din 14 noiembrie 2018 și a actului de constatare nr. 06/09 din 25 ianuarie 2019 emise de către Inspectoratul de integritate al Autorității Naționale de Integritate.

Prin hotărârea din 18 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost admisă integral acțiunea depusă de Alexei Bivol și anulat procesul-verbal de inițiere a controlului nr. 139/09 din 14 noiembrie 2018 și actului de constatare nr. 06/09 din 25 ianuarie 2019, emise în privința lui Alexei Bivol de către Autoritatea Națională de Integritate a Republicii Moldova, ca fiind ilegale.

Prin decizia din 16 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Autoritatea Națională de Integritate a Republicii Moldova împotriva hotărârii din 18 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin decizia din 27 mai 2020 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate, casată integral decizia din 16 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău cu restituirea cauzei la rejudecare.

Prin decizia din 11 noiembrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul depus de Autoritatea Națională de Integritate și a fost menținută hotărârea din 18 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

Prin decizia din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate. S-a casat decizia din 11 noiembrie 2020 a Curții de Apel și hotărârea din 18 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o nouă decizie prin care: S-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Bivol împotriva Autorității Naționale de Integritate, cu privire la anularea actelor administrative.

La 19 ianuarie 2022, Alexei Bivol și Vera Bivol au depus cerere de revizuire împotriva deciziei din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, în temeiul art. 446 alin. (1), art. 447 lit. a) și b), art. 449 lit. b) și c) și art. 450 lit. b) și c) din Codul de procedură civilă.

În motivarea cererii de revizuire au indicat că revizuiantul Alexei Bivol nu a beneficiat de o examinare corectă și echitabilă în fața Curții Supreme de Justiție, deoarece instanța de recurs a examinat și soluționat cauza fără ședință de judecată, prin ce i-au fost îngrădite drepturile la un proces echitabil. Astfel, dreptul la o audiere în cadrul unei ședințe publice reprezintă un element care fundamentează egalitatea în ansamblu a armelor între părțile la proces, însă care nu a fost asigurat de instanța de recurs.

La fel, revizuienții au invocat prevederile art. 449 lit. c) din Codul de procedură civilă, în sensul că instanțele de judecată au emis, în speță, acte judecătorești cu privire la drepturile persoanelor care nu au fost implicate în proces.

În acest context, au menționat că instanțele judecătorești nu au stabilit cercul de persoane ale căror drepturi pot fi afectate la soluționarea litigiului și prin urmare nu au atras în proces pe Vera Bivol.

Prin referința din 01 februarie 2022, Autoritatea Națională de Integritate a solicitat respingerea cererii de revizuire, ca fiind inadmisibilă.

Studiind materialele dosarului, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge ca inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Alexei Bivol și Vera Bivol.

Conform art. 195 Cod administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedura civilă, cu excepția art. 169–171.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție: încheierea de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă.

În temeiul art. 446 Cod de procedură civilă, pot fi supuse revizuirii hotărârile, ordonanțele, încheierile și deciziile irevocabile ale tuturor instanțelor judecătorești, în condițiile prezentului capitol. Încheierile de încetare a procesului conform art. 265 lit. c) și d), precum și cele prin care se respinge acțiunea ca fiind tardivă conform art. 1861 pot fi supuse revizuirii. Încheierile judecătorești care nu se referă la fondul cauzei, precum și deciziile emise în privința acestora nu se supun revizuirii. În aceste cazuri, încheierile de inadmisibilitate a revizuirii nu se supun niciunei căi de atac.

În conformitate cu art. 451 alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de revizuire se depune în scris de persoanele menționate la art. 447, indicându-se în mod obligatoriu temeiurile consemnate la art. 449 și anexându-se probele ce le confirmă.

Colegiul menționează că, revizuirea este posibilă doar în cazurile în care sunt invocate și sunt probate circumstanțe, fapte ori evenimente prevăzute de lege ca temeiuri, care sunt esențiale pentru relațiile în litigiu și de natură să influențeze soluția adoptată. Temeiurile declarării revizuirii sunt expres prevăzute în art. 449 Cod de procedură civilă care poartă un caracter exhaustiv.

În conformitate cu art. 449 lit. b) CPC, revizuirea se declară în cazul în care au devenit cunoscute unele circumstanțe sau fapte esențiale ale pricinii care nu au fost și nu au putut fi cunoscute revizuentului, dacă acesta dovedește că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a pricinii.

În interpretarea corectă a prevederii enunțate, instanța de revizuire relevă că, circumstanțele sau faptele menționate, trebuiau să existe obiectiv până la pronunțarea hotărârii, iar revizuentul nu putea cunoaște despre aceste circumstanțe anterior pronunțării hotărârii, revizuirea căreia se solicită.

Pentru acest motiv de revizuire esențial este ca revizuentul să probeze că nu a știut anterior pronunțării hotărârii a cărei revizuire se cere despre aceste circumstanțe sau fapte și că nu a avut posibilitatea de a le cunoaște, în caz contrar ele nu pot servi ca temei de revizuire.

La fel, revizuentul trebuie să demonstreze că a întreprins toate măsurile pentru a afla circumstanțele și faptele esențiale în timpul judecării anterioare a pricinii. Ori, în lipsa acestui suport probatoriu, ca element obligator al temeiului prevăzut la art. 449 lit. b) CPC, decade sau lipsește revizuentul de posibilitatea invocării unui atare temei.

Astfel, cu referire la prevederile enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție remarcă că argumentele invocate de către Alexei Bivol în susținerea cererii de revizuire se referă la dezacordul cu soluția pronunțată și nu relevă prin prisma art. 449 Cod de procedură civilă, careva temeuri legale ce ar justifica retractarea unei hotărâri judecătorești rămase irevocabile.

Deci, sunt irelevante pentru admiterea cererii de revizuire și retractarea actelor judecătorești irevocabile argumentele revizuientului Alexei Bivol, precum că instanța de recurs a examinat cauza în lipsa părților.

Or, instanța de recurs în decizia din 08 septembrie 2021, a cărei revizuire se cere, a dispus examinarea recursului fără invitarea părților în ședință în temeiul art. 247 din Codul administrativ, care statuează că, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

De altfel, examinarea cauzei în ordine de recurs în lipsa participanților la proces, nu poate fi calificată ca o limitare a dreptului de apărare și dreptului de acces la justiție, în condițiile în care participanții la proces beneficiază de un ansamblu de pârghii legale întru realizarea drepturilor lor.

La aspectul dat, CtEDO a statuat că modul de aplicare a art. 6 din CEDO pentru proceduri în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective. Atunci când a avut loc o ședință publică în prima instanță, lipsa unei astfel de ședințe poate fi justificată la faza căii de atac de caracteristicile speciale ale procedurilor în cauză, ținând cont de natura sistemului căilor de atac naționale, de scopul competențelor instanțelor ierarhic superioare și de modul în care interesele reclamantului au fost de fapt prezentate și apărute în fața instanței ierarhic superioare, îndeosebi în lumina naturii chestiunilor care urmează a fi hotărâte de către aceasta.

Conform jurisprudenței Curții, procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele art. 6 din CEDO, chiar dacă persoanei care a folosit calea de atac nu i s-a dat posibilitatea să prezinte personal probe în fața instanței de recurs. Mai mult, chiar dacă instanța ierarhic superioară are competența deplină de a examina atât chestiuni de drept, cât și de fapt, art. 6 din CEDO nu garantează întotdeauna un drept la o ședință publică sau, dacă o ședință are loc, un drept de a fi prezent personal (cauza *Botten vs Norvegia* din 19 februarie 1996).

Referitor la celelalte argumente invocate de revizuent în susținerea cererii de revizuire, Colegiul remarcă că acestea nu se încadrează în temeiurile prevăzute de art. 449 lit. b) Cod de procedură civilă, or, dezacordul acestuia cu decizia din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție a cărei revizuire a fost solicitată nu poate constitui temei de revizuire în baza art. 449 lit. b) din Codul de procedură civilă, motiv pentru care cererea de revizuire urmează a fi respinsă ca fiind inadmisibilă.

Or, argumentele invocate de către Alexei Bivol și Vera Bivol în susținerea cererii de revizuire se referă în mare parte la dezacordul acestora cu soluția pronunțată pe parcursul examinării cauzei pe cale ordinară și nu relevă prin prisma art. 449 din Codul de procedură civilă careva temeuri legale ce ar justifica retractarea unei hotărâri judecătorești rămase irevocabile.

Cât privește cel de-al doilea temei de revizuire invocat de către Alexei Bivol și Vera Bivol – art. 449 lit. c) din Codul de procedură civilă, Colegiul elucidează că redeschiderea procesului în temeiul normei vizate poate fi posibilă doar cu condiția că prin hotărârea sau decizia emisă, instanța s-a expus în privința drepturilor unor persoane care nu au fost atrase în proces ca participanți, lezându-le astfel în drepturi, fapt ce urmează a fi confirmat în instanța de judecată prin prezentarea probelor.

Totodată, instanța de recurs remarcă și despre obligativitatea constatării dacă persoana care nu a fost implicată în proces este subiect al raportului material litigios, precum și dacă prin hotărârea supusă revizuirii, persoanei implicate în proces, i-au fost încălcate aceste drepturi, iar argumentele revizuienților privind soluționarea problemei drepturilor Verei Bivol, fără a fi atrasă în proces nu se încadrează în contextul temeiului de revizuire expus or, prin hotărârea supusă revizuirii, aceștia din urmă nu i-au fost încălcate careva drepturi.

În așa mod, deși revizuienții au invocat ca temei de revizuire prevederile art. 449 lit. c) din Codul de procedură civilă, ultimii însă nu au adus nici un argument pertinent care ar indica la faptul că instanța a emis decizia, revizuirea căreia a fost solicitată în speță, cu privire la drepturile persoanelor care nu au fost implicate în proces. Or, evenimentele invocate de revizuienți nu se încadrează în exigențele legale descrise, care ar impune o rejudecare a cauzei.

Este de menționat că revizuirea este o cale de retractare a hotărârii și nu de reformare, iar în cadrul revizuirii nu se verifică legalitatea și temeinicia hotărârii adoptate, ci în baza unor temeiuri strict prevăzute de lege are loc redeschiderea procesului și aceste temeiuri trebuie să fie obiective, reale și legale, ce s-ar încadra în prevederile art. 449 din Codul de procedură civilă, de asemenea, aceste temeiuri urmează a fi aplicate așa cum le-a determinat norma juridică respectivă. Iar o cerere care nu conține aceste temeiuri, nu poate fi examinată ca cerere de revizuire, fiind inadmisibilă încercarea de rediscutare a unei hotărâri irevocabile.

De aceea, legea admite revizuirea numai în cazuri strict determinate, iar competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare.

Pornind de la jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere printre altele, că atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (cazul *Brumărescu contra României*).

Principiul caracterului irevocabil al hotărârilor judecătorești cere ca nici o parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei.

Competența instanțelor ierarhic superioare de revizuire trebuie exercitată pentru a corecta erorile judiciare și omisiunile justiției, dar nu pentru a efectua o nouă examinare.

Revizuirea nu trebuie considerată un apel camuflat, iar simpla existență a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare a cauzei.

O derogare de la acest principiu este justificată doar atunci când este necesară, datorită unor circumstanțe esențiale și convingătoare (cazul *Roșca contra Moldovei*).

Prin urmare, instanța de recurs relevă că admiterea cererii de revizuire depusă de Alexei Bivol și Vera Bivol împotriva deciziei din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție în condițiile în care a fost formulată, ar încălca principiul securității raporturilor juridice și ar duce inevitabil la violarea art.6 §1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor și Libertăților Fundamentale ale Omului.

În jurisprudența sa constantă, Curtea Europeană cu mai multe ocazii a menționat că dreptul la o instanță, garantat de articolul 6§1 din Convenție, presupune respectarea principiului preeminenței dreptului.

Unul din aspectele fundamentale ale preeminenței dreptului este principiul securității raporturilor juridice, care cere ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (Brumărescu v. România, [GC], nr.28342/95, §61, ECHR 1999-VII). Acest principiu cere ca nicio parte să nu aibă dreptul să solicite revizuirea unei hotărâri irevocabile și obligatorii doar cu scopul de a obține o reexaminare și o nouă determinare a cauzei.

Prin urmare, cererea lui Alexei Bivol și Verei Bivol privind revizuirea deciziei din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție nu se încadrează în prevederile legale enunțate și urmează a fi respinsă ca inadmisibilă, or, admiterea cererii de revizuire în împrejurările reținute va constitui incontestabil o încălcare a principiului securității raporturilor juridice, ceea ce este inadmisibil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că, motivele invocate în cererea de revizuire nu se încadrează în temeiurile art. 449 Cod de procedură civilă, instanța de revizuire ajunge la concluzia de a respinge cererea de revizuire ca fiind inadmisibilă.

În conformitate cu art. 195, 230 Cod administrativ, art. 453 alin. (1) lit. a) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se respinge ca fiind inadmisibilă cererea de revizuire depusă de Alexei Bivol și Vera Bivol împotriva deciziei din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, în cauza de contencios administrativ, la cererea de chemare în judecată depusă de Alexei Bivol împotriva Autorității Naționale de Integritate, cu privire la anularea actelor administrative.

Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Nina Vascan

Iurie Bejenaru

Aliona Miron

Nicolae Craiu